

Helsingin vammaisneuvoston kokous (4/2024)

Aika: Tiistai 16.4.2024 klo 13.30–16.00. (kahvitarjoilu klo 13.00 alkaen)
Paikka: Kaupunginhallituksen sali, kaupungintalo 3. krs.
Osoite: Pohjoisesplanadi 11–13, Helsinki.

Osallistuvat jäsenet:

Valtuustoryhmien edustajat:

Sirpa Puhakka	puheenjohtaja (Vasemmisto)
Kristiina Karhos	(Vihreät)
Jari Mönkkönen	(Kok.)
Mika Taberman	(varajäsen) (SDP)
Marko Joensuu	(PS)

Yhdistysten edustajat:

Taru Reinikainen	Helsingin Kuuloyhdistys ry
Senni Hirvonen	Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry (etänä)
Markku Poikela	Helsingin Invalidien Yhdistys ry
Sari Sepponen	(varapj.) Kehitysvammatuki 57ry
Ari Österberg	Helsingin ja Uudenmaan Neuroyhdistys ry
Sirpa Halmela	Pääkaupunkiseudun Hengitys ry
Mikko Remes	Helsingin Reumayhdistys ry (pois)
Päivi Seila	Mielenterveysyhdistys HELMI ry (etänä)
Peppi Santaniemi	Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö sr
Susanna Haapala	Kynnys ry

Kaupungin toimialojen ja keskushallinnon pysyvät asiantuntijat:

Maria Tauriainen	Kasvatus ja koulutus
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristö
Tiina Larva	Kulttuuri ja vapaa-aika
Tove Nygård-Alanne	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi
Mauno Rönkkö	Kaupunginkanslia

Muut kaupungin edustajat:

Titta Reunanen	kumppanuuspäällikkö, kaupunginkanslia
Marja Säikkä	asiantuntija, kaupunginkanslia, vanhusneuvoston sihteeri (pois)
Pirkko Excell	erityissuunnittelija, Sotepe:n osallisuus ja vuorovaikutus (poistui kokouksesta klo 15.00 (etänä))

Vammaisneuvoston sihteeri:

Päivi Kurikka	vuorovaikutusasiantuntija, kaupunginkanslia
---------------	---

Vierailijat: Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Johanna Laisaari, palvelumuotoilija Katri Saikkonen Sotepe-toimialan strategisen hankinnan palveluista, kuljetuspalvelupäällikkö Niko Reunanen sotepe-palveluista, apulaispormestari Johanna Laisaaren erityisavustaja Rosamari Rissanen ja TET-harjoittelijat Eevi Paananen, Eeli Räsänen ja Daniel Vanninen.

Asialista:

1. Kokouksen avaaminen
Puheenjohtaja avasi kokouksen 13.32.
2. Osallistujien toteaminen
Todettiin osallistujat.

3. Asialistan hyväksyminen
Hyväksyttiin kokouksen asialista.
4. Muistion hyväksyminen
Edellisen kokouksen muistio 3/2024 on lähetetty 9.4. vammaisneuvostolle ja liitetty vammaisneuvoston verkkosivuille. Muistio merkittiin tiedoksi. Valittiin muistion tarkastajiksi Peppi Santaniemi ja Päivi Seila.
5. Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Johanna Laisaaren vierailu ja keskustelut

Vammaisneuvoston kysymykset oli koottu ja lähetetty apulaispormestarille etukäteen. Neuvosto kuuli apulaispormestarin esityksen. (esitys liitteenä)

Käydyssä keskustelussa nousi esille seuraavia asioita:

Meneillään on runsaasti eri tilahankkeita, myös palveluverkkokysymykset ovat edelleen ajankohtaisia.
Haasteena on vakituisten henkilöstön saaminen. Positiivista kehitystä on saatu erillisen palkkaohjelman kautta.
Varhaiskasvatuksen toimialalla on panostettu henkilöstön koulutukseen.
Muutama koulun tulossa robottikokeilu, joka on mahdollistanut niiden pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten koulunkäyntiä, jotka eivät fyysisesti kykene osallistumaan luokkaopetukseen esimerkiksi kotiuduttuaan sairaalahoidosta.
Kaikessa opetustoiminnassa lähtökohtana on huomioida yksilölliset tarpeet.
Hankaluutena on kuitenkin vanhat koulurakennukset, joissa ei näitä erityistarpeita kyetä huomioimaan ja siksi niitä poistetaan käytöstä. Ongelmana on myös lainsäädännön ja rahoituksen kiristyminen ja sitä kautta erityisratkaisujen tekemisen.
Keskustelussa puhuttiin myös opintojen keskeyttämisestä. Niistä apulaispormestari totesi keskeyttäjien määrän olevan vuosittain vähäinen.
Keskustelua herätti myös avustajien saatavuus sekä kuljetuspalvelut.
Oppimista tukevaa toimintaa valmistellaan osallistaen oppilaita ja opettajia.

6. Esteettömyyden erikoistason ja perustason määrittely
Vammaisneuvosto kuuli esteettömyysasiamies Pirjo Tujulan esityksen esteettömyyden erikoistason ja perustason määrittelystä ja keskusteli esityksestä. (esitys liitteenä)

Käydyssä keskustelussa nousi esille seuraavia asioita:

Vammaisia lapsia tulisi huomioida paremmin.
Yleisesti pitäisi olla enemmän esteettömiä paikkoja ja saada koko kaupunki esteettömäksi.
Esteettömyyden erikoistason kohteista pitäisi saada enemmän tietoa. Tässä on apuna esteettömyyssovellus.
Konkreettisenä esimerkkinä keskustelussa otettiin esille liikennevalojen äänitunnisteiden/ääniohjauksen puuttuminen ja miten se haittaa liikkumisen esteettömyyttä.
Esteettömyyden näkökulmasta erityisen hankalana pidettiin pyöräilyn ja kävelyn eriarvoista asemaa ja kaupungin pyöräilylle osoittamat määrärahat. Myös talvikunnossapidon resurssien riittämättömyys nousi esille epäkohtana.

Lisäksi puhuttiin paljon esityksen pohjalta SaRuKu-projektista. Esteettömän rakentamisen SuRaKu-ohjeet ja -kriteerit sisältävät katu-, viher- ja piha-alueiden

suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä esteettömyyskriteereitä ja – ohjeita. Käytännön kriteeritaulukot ja ohjeisto syntyivät Helsingin, Espoon, Joensuun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupunkien sekä vammais- ja vanhusjärjestöjen yhteistyönä vuonna 2004. Työohjeet valmistuivat Helsinki kaikille -projektin johdolla ja sosiaali- ja terveysministeriön tuella. Kriteeristö ja ohjeisto saivat Esteetön Suomi – palkinnon vuonna 2011. Kaikki Helsingin esteettömyystyössä käytettävät kriteerit, ohjeet, oppaat ja linjaukset on hyväksynyt kaupunginhallitus.

SuRaKu-ohjeisto oli Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman pohjana. Se on vapaasti myös muiden kuntien, yhteisöjen ja suunnittelijoiden käytettävissä. Ohjeisto sisältää kriteerit, joiden avulla ulkotilojen esteettömyyttä arvioidaan sekä ohjekortit, joiden avulla kriteerejä sovelletaan SuRaKu-ohjekortit ja kriteeritaulukot päivitettiin vuonna 2008 sekä vuonna 2022 vastaamaan nykyisiä rakentamismääräyksiä ja ohjeita.

Keskustelun lopuksi otettiin esille, että jos kaupunki tähtää vammaisystävälliseksi kaupungiksi, on haasteena talouden asettamat reunaehdot. Näistä päättävät poliittiset päättäjät. Lisäksi rajoitteita asettavat luonto- ja maastoesteet. Siksi esteettömyyden toteutuminen tarvitsee paikkatietoon perustuvan esteettömyysmittariston, joilla toteutumista voidaan arvioida ja seurata mitattavassa muodossa.

[Esteettömyysmittarien kehittäminen eri hallintokunnille \(hel.fi\)](https://hel.fi)

[Valtakunnalliset ulkoalueita koskevat ohjeet | Helsinki kaikille | Helsingin kaupunki](#)

[Microsoft Word - SURAKU Raportti.doc \(hel.fi\)](#)

7. Sotepe-toimialan asiakaskuljetusten tuotantotapa-analyysin esittely
Asialistan kohtaa olivat esittelemässä palvelumuotoilija Katri Saikkonen (Hankintapalvelut) sekä kuljetuspalvelupäällikkö Niko Reunanen (Kuljetuspalvelut) Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta. (esitys liitteenä).

Keskustelussa todettiin:

Esittelijät nostivat esille, että huomiota kannattaa kiinnittää kuljettajien ja autojen määrään kuten myös siihen, että kuljettajia siirtyy myös muiden palvelujen tuottajien palvelukseen.

Keskustelun kuluessa neuvostosta heräsi kommenttina, että haetaanko uudistuksella vain kustannussäästöjä.

Useissa puheenvuoroissa kysyttiin kuljettajista, mm. millainen koulutus heillä pitää olla. Vastaukseksi saatiin, että kuljetuspalvelujen kuljettajilta vaaditaan taksinkuljettajan pätevyys sekä matkapalvelun koulutus. Alkavalla sopimuskaudella kuljettajilta vaaditaan myös taksiliikenteen erityisryhmien kuljettajakoulutus. Osalla palveluntuottajista on viranomaisen myöntämä lupa järjestää koulutuksia itse (kuten Taksi Helsinki), osa palveluntuottajista hankkii kuljettajien koulutuksen joltain koulutuspalvelua tuottavalta yritykseltä. Muista palvelujen tuottajista Taksi Helsinki kouluttaa kuljettajia.

Neuvosto keskusteli myös kuljetusten odotusajoista, joihin on vaikuttanut huhtikuun alussa käyttöön otettu uusi tilausten välitysjärjestelmä. Keskustelussa todettiin, että kuljetuksia jää kokonaan tulematta tai tulevat väärään aikaan ja vievät väärään paikkaan. Tähän todettiin, että järjestelmän osalta on tunnistettu haasteita ja niitä on ratkottu ja tätä työtä jatketaan.

Neuvostoa puhututti paljon kuljetustilauksista tiedottaminen. Tähän neuvosto toivoi konkreettisia suunnitelmia. Esittelijät kertoivat vastauksessaan, että väärinkäsitysten

syynä voi olla esim. se, että tilaus on kirjattu väärin. Tiedottamiskeskustelussa korostettiin, että viestittäminen kuljetuksesta on oleellisen tärkeää ja siihen on olemassa useampia kanavia.

Kuljetuksissa on olemassa erilaisia ruuhkahuippuja, esim. arkisin aamu- ja iltapäivien ruuhkahuiput, sekä juhlapyhien kuten joulun hautausmaakäynnit. Ruuhkahuippujen ajankohtiin pyritään uudella sopimuskaudella lisäämään autoja liikenteeseen, kun kilpailutettujen ajoneuvojen määrää lisätään.

Keskustelussa esitettiin ajatus, että esim. rautatieasemilla, satamissa ja kauppakeskuksissa olisi erityyppisiä avustuskeskuksia, joihin kuljettajien olisi helppo navigoida ja siten sujuvoittaa kuljetuksia.

Lopuksi todettiin, että vammaiskuljetukset ovat subjektiivinen oikeus. Tarvetta olisi yhä enemmän räätälöidyille kuljetuspalveluille. Ne aiheuttavat yhä suurempia kustannuksia mutta myös poliittisia päätöksiä, joihin ei nykyisessä taloustilanteessa ole halukkuutta.

8. Vammaisneuvoston lausunnon hyväksyminen

Hyväksyttiin lausunto kaupunginhallitukselle koskien valtuutettu Hilikka Ahteen aloitetta omaishoidettavien oikeuteen saada rokotukset kotona.

Lausuntopyyntö vammaisneuvostolle sosiaali- ja potilasasiamiesten toiminnasta 2023 kaupunginhallitukselle. Lausuntoa on pyydetty 14.5. mennessä, (selvitys liitteenä). Todettiin, että neuvoston jäsenillä on kommenttiaikaa lausuntopyyntöön 29.4. saakka. Sen jälkeen lausuntoluonnos menee työvaliokunnan 7.5. kokoukseen, jonka jälkeen neuvoston jäsenet voivat laittaa kommentteja sähköpostitse: sirpa.puhakka@pp2.inet.fi ja paivi.kurikka@hel.fi

Lausuntopyyntö vammaisneuvostolle luonnoksesta uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisesta. Lausuntoa on pyydetty 7.5. mennessä. (luonnos liitteenä). Neuvoston jäseniltä pyydetään kommentit 29.4. mennessä.

Todettiin, että erityisen tärkeää on, että järjestöt, joiden jäseniä laki koskee, toimittaisivat kommentteja. Todettiin, että kaupunginhallitukselle jätettävä lausunto työstetään sähköpostikeskustelun pohjalta. Neuvoston jäsenet voivat jättää kommentteja lausuntoluonnokseen sähköpostitse: sirpa.puhakka@pp2.inet.fi ja paivi.kurikka@hel.fi

9. Toimialojen ja toimijoiden ajankohtaiset

Kuultiin Mauno Rönkön esitys kaupungin talousarvioesityksen suunnittelun aikataulusta (esitys liitteenä).

Vuoden 2025 talousarvion valmistelussa noudatetaan jokavuotista vuosikelloa. Määrärahaamin kohdentamisessa hyödynnettäviä toimintaympäristön muutoksia koskevia tietoja aletaan kerätä helmikuussa ja ne käydään läpi toimialojen kanssa ennen vappua.

Talousarvion tekniset valmisteluohjeet annetaan toimialoille maaliskuun lopussa, ja kaupunginhallitus päättää talousarvioehdotuksen valmisteluohjeet sekä ehdotusten valmistelussa käytettävän määrärahaamin kesäkuun alussa.

Toimialat valmistelevat näiden pohjalta esityksensä tulevan vuoden talousarvioksi, ja lautakunnat esittävät ne kaupunginvaltuustolle syyskuun puolivälissä. Esitykset sovitetaan yhteen ja kaupunginhallitus tekee tämän pohjalta talousarvioehdotuksen kaupunginvaltuustolle marraskuun alussa.

Valtuusto päättää tulevan vuoden talousarvion marraskuun lopulla, jonka jälkeen toimialat valmistelevat tulosbudjetit ja toimintasuunnitelmat talousarviomäärärahan tarkemmasta kohdentamisesta. Nämä viedään lautakunnan päätettäväksi talousarviovuoden alussa.

Vammaisneuvoston näkökulmasta keskeisin talousarviovalmisteluun vaikuttaminen tapahtuu kesäkuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana.

Valtuutettujen on tehtävä aloitteet, jotka koskevat määrärahan ottamista seuraavan vuoden talousarvioon (talousarvioaloitteet) toukokuun loppuun mennessä.

Neuvostoilta ja lautakunnilta pyydetään lausunnot näihin aloitteisiin syyskuun puoliväliin mennessä ja ne käsitellään kaupunginhallituksessa ja valtuustossa TAE:n käsittelyn yhteydessä.

Pirjo Tujula esitteli kaupunkiympäristötoimialan ajankohtaisia esteettömyysasioita. (esitys liitteenä)

Ari Örnberg esitteli Uudenmaan Neuroyhdistys ry:n toimintaa.

Avustusinfo hyte-sotepe ja asukasosallisuus -järjestöille 18.5.

10. Vammaisneuvoston viestintä

Ei ollut.

11. Muut asiat

Ei ollut.

12. Tiedotusasiat

Viime kuussa julkaistiin Vammaispalvelut-verkkosivustolla uusi elämänvaihelähtöinen [Tukea elämän varrelle](#) -kokonaisuus. Sivustolle on lisätty myös tapahtumakalenteri, johon kootaan vammaisjärjestöjen tapahtumatarjontaa. Lisätietoja: hannakaisa.huttunen@hel.fi.

Neuvoston puheenjohtaja oli mukana Helsingin Kuuloyhdistyksen 90 vuotisjuhlassa 13.4.

Neuvoston puheenjohtaja tapasi Helsingin seudun sairaus- ja tapaturmainvalidit ry:n edustajia 16.4.

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.14.

Sirpa Puhakka
puheenjohtaja
sirpa.puhakka(a)pp2.inet.fi

Päivi Kurikka
sihteeri, vuorovaikutusasiantuntija
paivi.kurikka(a)hel.fi

Liitteet:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ajankohtaiset -esitys

Esteettömyyden tavoitetasot Helsingissä -esitys.

Sotepe-toimialan asiakaskuljetusten tuotantotapa-analyysi -esitys.

Vammaisneuvoston lausuntoluonnos Ahteen valtuustoaloitteesta omaishoidettavien oikeudesta rokotuksiin kotona.

Lausuntopyyntö vammaisneuvostolle sosiaali- ja potilasasiamiesten toiminnasta 2023 kaupunginhallitukselle.

Talousarvion valmistelun aikataulu -esitys

Kaupunkiympäristötoimialan ajankohtaisia esteettömyysasioita -esitys